

Література:

1. Білик М. Д. Податкова система України : навч.-метод. посіб. / М. Д. Білик, І. А. Золотько. К. : КНЕУ, 2006. 192 с.
2. Дубинецька П. П. Податкове регулювання в системі управління національним господарством. Львів, 2015. 254 с.
3. Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізима, В. В. Карпова. К. : Знання, 2008. 488 с.
4. Олійник О. В. Податкова система : навч. посіб. / О. В. Олійник, І.В. Філон. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 456 с.

*Приймакова Ю.А.,
аспірант кафедри «Економіка підприємства»
Донбаської державної машинобудівної академії,
м.Краматорськ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Ситуація, яку ми зараз переживаємо з моменту спалаху епідемії в Китаї, істотно змінила уявлення про сучасні технології ведення бізнесу: інтернет і цифрові платформи стали майже головним засобом існування бізнесу, спільнот, держав. У зв'язку з цим, коли в більшості країн (близько 80%) ввели режим повної ізоляції, у решти (20%) часткову ізоляцію, вага продажів в мережі інтернет досягла рекордно високих показників: коронавірус прискорив цифровізацію економіки в десятки разів.

Для багатьох виробників умовою виживання, успішного функціонування і задоволення потреб споживачів є створення власного віртуального збутового каналу. Це є тенденцією і попередженням, щоб світ, в умовах прискорення глобалізації, об'єднався навколо однієї платформи для вільної торгівлі. Розвиток електронної комерції дає безліч можливостей: зниження витрат на ведення бізнесу «он-лайн» завдяки низькій вартості обміну інформацією, зниження витрат на рекламу, швидке поширення інформації, цілодобовий зв'язок з потенційними бізнес-партнерами, логістика, доступ до світових цін на подібну продукцію, підписання угод, ділових паперів і звітування з використання електронних цифрових підписів, миттєве проведення грошових трансакцій та ін.

Вищевказані тенденції призвели до значного збільшення концентрації фінансів в цифровій сфері, що потребує ефективного обліку і оподаткування за місцем надання товару (послуги) покупцеві.

В 2015 році з метою запобігання виведенню прибутків з-під оподаткування і боротьби зі зменшенням податкової бази на світовому рівні Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) розроблено «План BEPS» (Base Erosion and Profit Shifting) [1]. У ньому затверджені 15 необхідних заходів

для перегляду умов міжнародного оподаткування, в тому числі і щодо можливості контролю «цифрових» податкових злочинів.

Вже у 2019 році міжнародна спільнота почала активно обговорювати втілення нового етапу всесвітньої податкової реформи – «Плану BEPS 2.0.» (Base Erosion and Profit Shifting 2.0) [2]. Він пов'язаний з реалізацією Програми роботи з вирішення податкових викликів цифрової економіки, прийнятою Inclusive Framework (група із 135 країн, включно з Україною, які співпрацюють в рамках Програми розширеного співробітництва Плану дій BEPS ОЕСР/G20) та складається із двох компонентів.

Компонент 1 (Pillar One) стосується насамперед цифрового бізнесу та Інтернет-торгівлі. Зосереджений на вирішенні питання, як традиційні правила трансфертного ціноутворення та застосування принципу «витагнутої руки» можуть бути модифіковані з урахуванням змін, пов'язаних із діджиталізацією світової економіки. Регулює правила розподілу податкових прав між юрисдикціями, а також нового порядку розподілу прибутку.

Компонент 2 (Pillar Two) зосереджений на запобіганні можливості транснаціональних корпорацій (ТНК) виводити прибутки в юрисдикції, де вони взагалі не оподатковуються, або оподатковуються за низькою ставкою. ОЕСР розроблено Глобальну пропозицію щодо протидії розмиття податкової бази (Global Anti-Base Erosion, далі – GloBE) з застосуванням мінімальної ефективної ставки податку для оподаткування прибутку ТНК та містить чотири правила:

1. «Правило включення доходу» («an income inclusion rule»), відповідно до якого відбуватиметься оподаткування прибутку дочірніх компаній (представництв, контрольованих компаній), якщо їх прибуток було оподатковано за ставкою, яка є нижчою за узгоджену мінімальну ставку оподаткування.

2. «Правило обов'язкових платежів» («an undertaxed payments rule»), яке буде діяти шляхом відмови у визнанні податкових витрат платника податків або додаткового оподаткування «джерела» виплати при здійсненні платежу на користь пов'язаної сторони, якщо цей платіж обкладається в країні отримувача податком нижче мінімальної ставки.

3. «Правило переходу» («a switch-over rule»), яке буде введено в угоди щодо уникнення подвійного оподаткування та дозволить юрисдикції, з якої виплачується дохід (що не оподатковується та/або оподатковується за низькою ставкою), перейти від звільнення від податків до оподаткування такого доходу за мінімальною ставкою.

4. «Податкове правило, яке доповнить правило обов'язкових платежів» («a subject to tax rule that would complement the undertaxed payment rule»), що передбачає обмеження надання податкових переваг за договорами про уникнення подвійного оподаткування при здійсненні платежів на користь нерезидентів щодо окремих видів доходу, якщо такі виплати оподатковуються в країні отримувача за ставкою нижчою, ніж мінімальна ставка оподаткування [3].

ОЕСР планує досягнути глобального рішення за обома напрямками BEPS 2.0 не пізніше липня 2020 року. Практично одночасно з обговоренням плану дій міжнародною спільнотою, в Україні Верховна Рада 16 січня 2020 р. ухвалила Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (№ 1209-1 від 19.09.2019 р.) та Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (№ 1210 від 30.08.2019 р.) [4].

Головна ідея законопроектів – боротьба з офшорами і відтоком капіталу в низькоподатковій юрисдикції. З цією метою в Україні вводяться правила щодо оподаткування контрольованих іноземних компаній, нова звітність з трансфертного ціноутворення, запроваджується взаємоузгоджувальна процедура, посилюються вимоги до постійних представництв тощо (заходи, що було передбачено Планом дій BEPS).

Література:

1. Офіційний сайт Base erosion and profit shifting. URL : <http://www.oecd.org/tax/beps/> (Дата звернення: 11.05.2020) .

2. Офіційний сайт Base erosion and profit shifting 2.0. URL : <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/bh/pdf/2019/10/tax-alert-base-erosion-and-profit-shifting.pdf> (Дата звернення: 11.05.2020) .

3. Мішин М., Шолохова А. План дій BEPS 2.0: що передбачає подальша реформа міжнародного оподаткування, які компоненти включає план і коли очікувати на зміни. URL : <https://mind.ua/openmind/20207189-plan-dij-beps-2-0-shcho-peredbachae-podalsha-reforma-mizhnarodnogo-opodatkuvannya> (Дата звернення: 11.05.2020) .

4. Павло Харламов «Все серйозно: як депутати перекроюють податкове законодавство і чим це загрожує платникам податків» Спецпроект «Податкова реформа». URL : <https://mind.ua/publications/20207025-vse-serjozno-yak-deputati-perekroyuyut-podatkove-zakonodavstvo> (Дата звернення: 11.05.2020) .